Accountantsverslag 2021
Gemeente Drimmelen

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

Aan de raad van gemeente Drimmelen
Park 1
4921 BV Made

1 juni 2022

Referentie: A00651/EK/KB/HV

Geachte leden van de raad,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021 van Gemeente Drimmelen. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 13 september 2021 met kenmerk A00651/001/EK/ED/hv. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van Gemeente Drimmelen.

De conceptversies van dit verslag hebben wij besproken met de ambtelijke organisatie en uw portefeuillehouder Financiën. Bovendien hebben wij dit accountantsverslag toegelicht aan de Financiële Commissie.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie onderdelen. Allereerst rapporteren wij over de belangrijkste waarnemingen en overwegingen naar aanleiding van onze controle en uw jaarrekening, waaronder ons oordeel ten aanzien van de rechtmatigheidscontrole, de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage. In dit accountantsverslag geven wij ten ook onze visie over de kwaliteit van uw interne beheersing. Hierbij rapporteren wij over de opvolging van onze aanbevelingen uit eerdere rapportages. Bovendien rapporteren wij over de uitkomsten van onze IT-audit.

Als laatste brengen wij de belangrijkste ontwikkelingen voor uw organisatie in kaart.

Wij danken u voor het vertrouwen dat u het afgelopen jaar in ons als uw externe accountant heeft gesteld. Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Mocht u in de tussentijd nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Hoogachtend,
Q-Concepts Accountancy B.V.

Drs. E.E.T.M. Kalnenek RA

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Onze belangrijkste boodschappen

1. **Wij zullen een goedkeurende controleverklaring verstrekken**
   De jaarrekeningcontrole is afgerond. Inmiddels hebben wij de controle van het Sociaal Domein (Jeugd/Wmo) afgerond. Op basis van de voorhanden zijnde controle-informatie, concluderen wij dat wij een goedkeurende controleverklaring zullen verstrekken bij de jaarrekening 2021 op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid.
2. **De schattingen in de jaarrekening zijn aanvaardbaar**
3. **U houdt grip op de verantwoording in het kader van het Sociaal Domein**
   Bestedingen Jeugd, WMO en de PGB's zijn rechtmatig verantwoord in de jaarrekening. De beperkte onzekerheden ten aanzien van de feitelijke levering van zorg binnen de Jeugd-bestedingen is voor het belangrijkste gedeelte gecompenseerd door aanvullend uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van de feitelijke levering van zorg.
4. **De risico's binnen de grondexploitaties nemen toe**
   Voor een overzicht van de belangrijkste mutaties binnen de grondexploitaties wordt verwezen naar pagina 9 van dit accountantsverslag. Gezien de gestegen risico's blijven we aandacht vragen voor een gedegen risicoanalyse ten aanzien van de grondexploitaties en het in lijn brengen van de algemene reserve grondbedrijf met deze gecalculeerde risico's.
5. **De belangrijkste controleverschillen zijn gecorrigeerd in de jaarrekening**
6. **Begrotingsrechtmatigheid is toereikend toegelicht in de jaarrekening. Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd ten aanzien van de controle van de Europese aanbestedingen.**
7. **De financiële positie van Gemeente Drimmelen is licht verbeterd**
   Uit een analyse van de financiële positie van de gemeente blijkt dat de genormaliseerde financiële positie is verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. In vergelijking met gemeenten in provincie Noord-Brabant en gemeenten van vergelijkbare omvang, is de financiële positie gezond te noemen. Hierbij dient Gemeente Drimmelen steeds aandacht te houden voor de van toepassing zijnde risico's.
8. **Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage in de jaarrekening**
9. **Onze rapportages in voorgaande jaren hebben geleid tot concrete acties**
   In voorgaande rapportages (managementletter en accountantsverslag) hebben wij bevindingen en aanbevelingen aan u gerapporteerd. Deze bevindingen en aanbevelingen worden door u samengevat in een voortgangsrapportage, welke ieder kwartaal besproken wordt binnen het managementteam. Hierdoor houdt u als organisatie grip op de aanbevelingen van de accountant. We constateren dat van de 10 openstaande aanbevelingen (ten tijde van het uitbrengen van het accountantsverslag 2020 waren dat er nog 19) er 2 zijn opgevolgd ten tijde van de jaareindecontrole. Met de overige 8 bent u gestart met de opvolging ervan.
10. **Wij hebben onze IT-audit afgerond – aanbevelingen resteren**
    Wij hebben onze IT-audit afgerond. Wij hebben nog onvoldoende controle-informatie kunnen verzamelen om een goede conclusie te kunnen vormen over de kwaliteit van de IT-beheersing bij Gemeente Breda. De openstaande bevindingen en aanbevelingen uit voorgaande jaren zijn nog niet geheel opgevolgd. Wij zijn van mening dat de regierol strakker ingericht dient te worden middels periodieke beoordeling van service level rapporten en/of een assurance-rapport (SOC2/ISAE 3402 type 2).
11. **De gemeente beschikt niet over een interne frauderisicoanalyse**
    Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hieruit volgen geen bijzonderheden.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

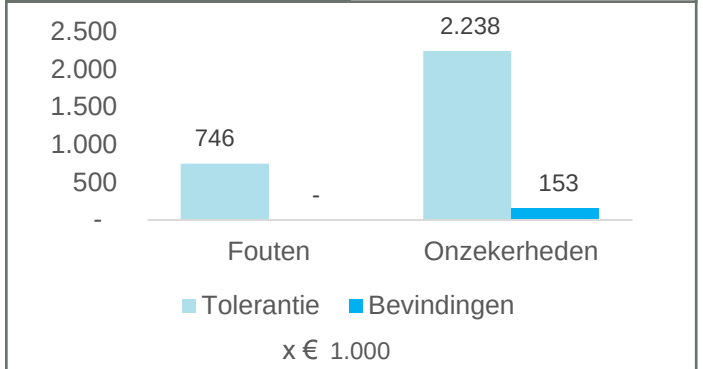
Ons oordeel bij uw jaarstukken 2021

De controle van de jaarrekening 2021 van gemeente Drimmelen is nog niet afgerond. De reikwijdte van onze controle is ongewijzigd ten opzichte van onze managementletter 2021. Voor een nadere toelichting op de bevindingen, klik hier.

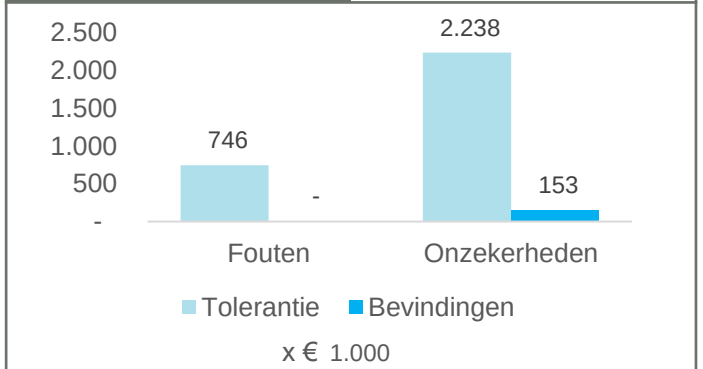
Op basis van de huidig verkregen controle-informatie, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening 2021 op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. Deze controleverklaring is gedateerd op de dag dat de jaarrekening is goedgekeurd door de gemeenteraad.

Voor een overzicht van de gehanteerde materialiteit tijdens onze controle, verwijzen wij naar onderstaande tabellen. Hieruit blijkt dat er naar aanleiding van onze controle geen sprake is van ongecorrigeerde controleverschillen (fouten). Wij hebben een onzekerheid van € 152.500 geconstateerd met betrekking tot het aspect feitelijke levering van zorg bij de Jeugd-bestedingen. De onzekerheid met betrekking tot rechtmatigheid betreft eveneens een onzekerheid ten aanzien van getrouwheid.

Getrouwheid	
Oordeel:	goedkeurend

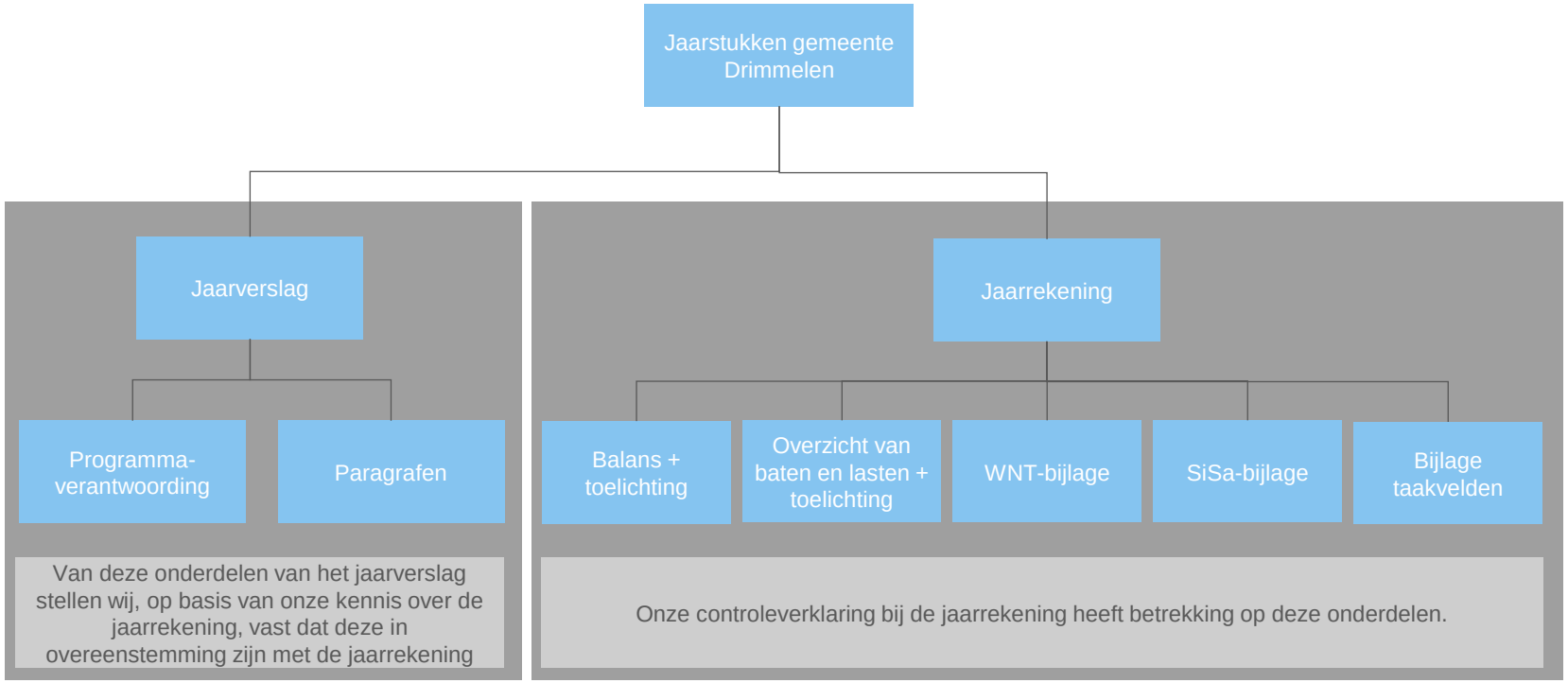
Rechtmatigheid	
Oordeel:	goedkeurend

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen uw organisatie
Bijlagen

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In de managementletter hebben wij onze reikwijdte en controleaanpak reeds toegelicht. De definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in de managementletter. Onderstaand hebben wij nogmaals de samenvatting van de reikwijdte van onze controle opgenomen.

Onzekerheden binnen het Sociaal Domein worden gecompenseerd door eigen werkzaamheden

U heeft, net als over 2020, aandacht besteed aan de verantwoording van de bestedingen in het kader van het Sociaal Domein. De door u verrichte werkzaamheden in dit kader leiden ertoe dat wij beperkte fouten of onzekerheden rapporteren ten aanzien van de verantwoorde bestedingen binnen het Sociaal Domein. Hieronder hebben wij een opsomming van de werkzaamheden opgenomen en onze conclusies daarbij.

Geen fouten, beperkte onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de bestedingen in het kader van de WMO

De controlemix ten aanzien van de WMO-bestedingen bestonden uit procesgerichte en gegevensgerichte werkzaamheden, te weten:

- Interne controlewerkzaamheden op clientdossiers ter bepaling van het recht op zorg, de juistheid van de kosten alsmede het aspect feitelijke levering van zorg;
- Aansluiting verantwoorde WMO-bestedingen in financiële administratie met de subadministratie;
- Aansluiting tussen de financiële administratie en de productieverantwoordingen / controleverklaringen van individuele WMO zorgaanbieders Begeleiding en Hulp bij het Huishouden. Deze werkzaamheden leveren een onzekerheid op van afgerond € 63.000. Dit betreffen bestedingen bij zorgaanbieders waar geen controleverklaring bij de productieverantwoording was bijgevoegd. Dit betroffen allen aanbieders met een totale ‘productie’ lager dan € 125.000, waarvoor geen controleverklaring bij de productieverantwoording vereist is. Deze onzekerheid nemen wij niet mee in onze foutenevaluatie, aangezien deze lager is dan de rapporteringstolerantie en aangezien Gemeente Drimmelen aanvullende werkzaamheden heeft verricht ten aanzien van de feitelijke levering van zorg teneinde deze onzekerheid weg te kunnen nemen.

Eveneens geen fouten en beperkte onzekerheid geconstateerd ten aanzien van de Jeugd-bestedingen

Onze werkzaamheden met betrekking tot de verantwoorde Jeugd-bestedingen bestonden louter uit gegevensgerichte werkzaamheden, te weten:

- Aansluiting verantwoorde Jeugd-bestedingen in financiële administratie met subadministratie;
- Review van de werkzaamheden van de afdeling Audit & Control van Gemeente Breda ten aanzien van de Jeugd-bestedingen binnen het WBO-verband, alsmede de beoordeling van deze werkzaamheden door de accountant van Gemeente Breda. Deze werkzaamheden leiden tot een onzekerheid van afgerond € 610.000. Dit betreffen voornamelijk bestedingen bij zorgaanbieders waar geen controleverklaring bij de productieverantwoording was ontvangen dan wel een bestuursverklaring was ontvangen. Een controleverklaring wordt van deze ‘kleine zorgaanbieders’ niet vereist. Conform de voor dit doel opgestelde notitie van de SDO heeft de afdeling Audit & Control van Gemeente Breda aanvullende werkzaamheden verricht om de feitelijke levering van zorg alsnog vast te kunnen stellen. In een van de vier gecontroleerde dossiers heeft de afdeling Audit & Control van Gemeente Breda niet onomstotelijk kunnen vaststellen dat de gedeclareerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd. Wij nemen daarom € 152.500 als onzekerheid mee in onze analyse van fouten en onzekerheden.

Onzekerheden binnen het Sociaal Domein worden gecompenseerd door eigen werkzaamheden

Geen fouten en onzekerheden meer ten aanzien van de verantwoorde PGB lasten

Wij hebben kennis genomen van de verantwoordingen van de SVB inzake de zogenaamde “Trekkingsrechten PGB” (WMO en Jeugdwet). Hierin doet de SVB een uitspraak over de bevindingen van de auditdienst van de SVB ten aanzien van de fouten in de verrichte controles rondom de PGB’s. Door de SVB zijn slechts beperkte fouten geconstateerd. Net als in 2020 is gebleken dat gemeenten en hun accountants kunnen steunen op deze verantwoordingen van de SVB, mits de gemeente aanvullende werkzaamheden verricht ten aanzien van de prestatielevering van de verantwoorde PGB-bestedingen. Dit hebben wij voor Gemeente Drimmelen kunnen vaststellen. Daarom zullen wij geen fouten of onzekerheden rapporteren ten aanzien van de verantwoorde PGB-lasten.

Bestedingen in het kader van de TONK-regeling zijn als onzeker aangemerkt

Op grond van art 5 lid 3 sub c van de beleidsregels dienen bewijzen van beschikbare geldmiddelen te worden overgelegd bij aanvraag van een uitkering. Tijdens de controle door de VIC is uit een deelwaarneming op de TONK-regeling (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) gebleken dat deze in casu ontbreken. Gezien de omvang van de TONK-gelden (circa € 36.000) heeft Drimmelen er voor gekozen om geen herstelacties te ondernemen ten aanzien van de TONK-dossiers. De uitgaven TONK zullen derhalve als onzeker worden aangemerkt. De totale bestedingen zijn lager dan onze rapporteringstolerantie en zijn derhalve niet opgenomen op onze lijst met controleverschillen.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Schattingen sociaal domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2021 beoordeeld en hebben geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op consistente toepassing van uitgangspunten en aannames.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering ten aanzien van de schattingen binnen het Sociaal domein, waarbij de aanvaardbare bandbreedte, gebaseerd op materialiteitsoverwegingen er als volgt uit ziet:

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Nog te betalen zorgkosten			●			De nog te betalen kosten zijn bepaald op basis van de opgaven van de zorgverleners, de WBO en de afloop van de balanspositie in 2021. Het verschil tussen deze opgaven en de reeds in de administratie verantwoorde lasten zijn als kortlopende schuld verantwoord op de balans.
	controleverschil	*voorzichtig*	*evenwichtig*	*optimistisch*	*controleverschil*	

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

De grondexploitaties vertonen een stabiele ontwikkeling – risico's nemen toe

De grafiek hiernaast toont de ontwikkeling binnen de grondexploitaties. De totale boekwaarde daalt per saldo licht ten opzichte van 2020.

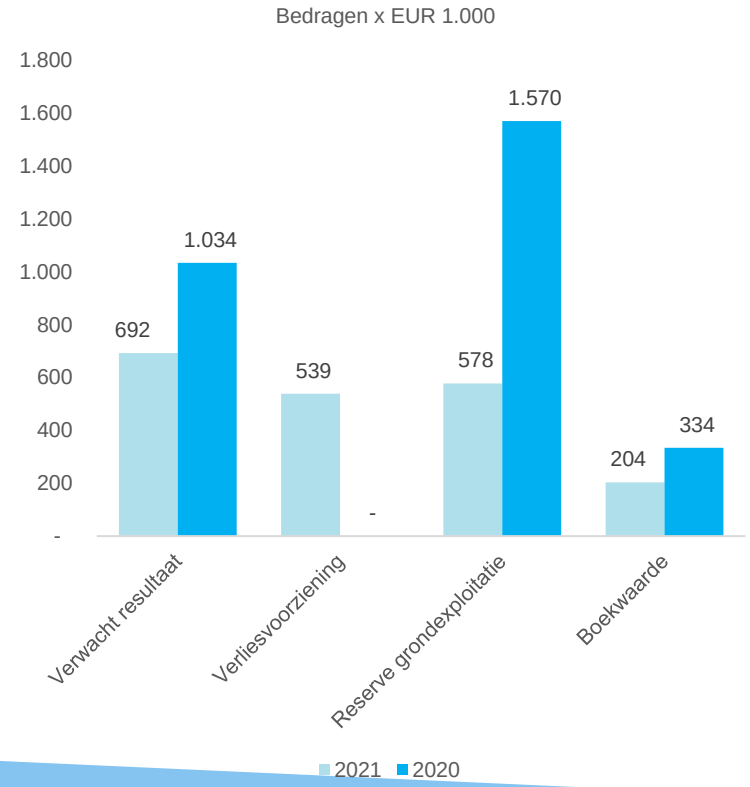
In totaal is er voor € 702.000 aan kosten geactiveerd binnen de grondexploitaties. Binnen het project Dorpshart Made is een verliesvoorziening gevormd ter hoogte van € 539.000, gezien het verwachte negatieve resultaat op einddatum. De exploitatie van dit project is in 2021 vastgesteld. Dit verklaart waarom er in 2020 nog geen sprake was van een verliesvoorziening. De voorziening dient in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de grondexploitaties. In de conceptjaarrekening is deze in eerste instantie onterecht gepresenteerd onder de voorzieningen. In de tabel hiernaast is wel rekening gehouden met deze juiste rubriceringswijze. In de definitieve versie van de jaarrekening is deze juist gerubriceerd.

Voor de overige projecten wordt een positief resultaat verwacht op einddatum. Hierdoor is een aanvullende verliesvoorziening vooralsnog niet noodzakelijk. Het verwachte eindresultaat van de actieve grondexploitaties bedraagt in totaal € 1.231.000. Corrigerend voor de geboekte verliesvoorziening, bedraagt deze netto € 692.000, zoals weergegeven in de tabel hiernaast. Dit verklaart ook het verschil met het verwachte eindresultaat volgens de jaarrekening 2020. Ten aanzien van het project Antwerpsestraat/Geraniumstraat is tussentijds winst genomen voor een bedrag van € 350.000. Het project is nagenoeg afgerond, waardoor deze winstneming tussentijds kon plaatsvinden.

We merken op dat Gemeente Drimmelen ook kosten activeert van projecten in voorbereiding. Formeel is dit conform het BBV niet toegestaan. De totale kosten (€ 52.000) vallen echter onder onze rapporteringstolerantie.

De reserve grondbedrijf is ten opzichte van 2020 aanzienlijk verlaagd. Voor een nadere analyse van de reserve grondbedrijf verwijzen wij naar de volgende pagina.

Tabel: financiële kerncijfers grondexploitaties 2021 vs. 2020

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Omvang reserve grondbedrijf is specifiek bepaald

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf en de reserve opslag grote projecten (bovenwijkse voorzieningen) zijn gevormd om algemene risico's binnen de actieve grondexploitaties te kunnen opvangen. Per 31 december 2021 bedraagt deze reserve € 578.000. Gemeente Drimmelen heeft de hoogte van deze reserve specifiek afgestemd op de gecalculeerde risico's binnen de actieve grondexploitaties. Meer specifiek maken de risico's van de projecten Degaterrein (€ 52.000), E-veld (€ 239.000) en Dorpshart Made (€ 287.000) onderdeel uit van deze reserve. Dorpshart Made is het meest risicovolle project voor Gemeente Drimmelen, getuige het grootste aandeel in de reserve. Daarnaast is ten aanzien van dit project een verliesvoorziening geboekt ter hoogte van € 539.000.

Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de algemene reserve. De tussentijdse winstneming van € 350.000 is gedurende het boekjaar toegevoegd aan de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf. De dekking van de verliesvoorziening ad € 539.000 is gedekt uit de algemene reserve.

Overigens merken we op dat uit het verloopoverzicht van de reserves in de jaarrekening blijkt dat de reserves grondexploitaties € 1.764.500 bedragen. De reserve ruimtelijke ontwikkeling grondbedrijf ad € 1.186.000 behoort echter niet tot de reserves grondbedrijf, aangezien deze een specifieke bestemming heeft gekregen (woningbouwprojecten). Wij hebben daarom voorgesteld om deze reserve te presenteren onder de bestemmingsreserves in plaats van de reserves grondbedrijf.

Schattingen fysiek domein zijn evenwichtig

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Gehanteerde rekenrente			●			Het college rekent binnen de grondexploitaties met een toekomstige rekenrente, die is gebaseerd op de werkelijke gemiddelde rekenrente gebaseerd op de huidige leningenportefeuille.
Kostenstijging			●			De gehanteerde kostenstijging is 2%. Dit ligt in lijn met het nagestreefde inflatiepercentage op de (middel)lange termijn en het disconteringspercentage dat conform het BBV gehanteerd dient te worden. Daarom achten wij de toegenomen kosteninschatting evenwichtig.
Opbrengst-stijging		●				Het college rekent net als in 2020 met een opbrengstenstijging in de projecties. Gezien de huidige vastgoedmarkt en de gerealiseerde stijging in de grondprijzen in de laatste twee jaar, achten wij dit voorzichtig.
Gehanteerde programmering			●			De programmering van de grondexploitaties is gebaseerd op actuele marktomstandigheden, interne en externe adviezen, onderzoeken en politieke uitgangspunten ten aanzien van woningbouw en werkgelegenheid. Wij achten de op marktinformatie gebaseerde inschatting voor de programmering evenwichtig op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Verkoopprijzen			●			De prijzen zoals ingerekend in de grondexploitaties zijn veelal gebaseerd op marktinformatie of taxaties.. Wij achten voor 2020 de gehanteerde prijsstelling, zoals opgenomen in de door ons gecontroleerde projecten, voldoende onderbouwd.
	controleverschil	*voorzichtig*	*evenwichtig*	*optimistisch*	*controleverschil*	

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Alle controleverschillen zijn in de jaarrekening gecorrigeerd

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2021 aanvaardbaar zijn en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria geschikt.

Bij onze controle hebben wij een beperkt aantal bevindingen geconstateerd. Deze onjuistheden zijn in het bijzonder veroorzaakt door een onjuiste classificatie van bedragen in de balans. Dit geeft een indicatie dat de financiële administratie en het afsluitingsproces op een goede wijze zijn ingericht en uitgevoerd. Dit is een compliment voor de inzet en werkzaamheden van de afdeling Middelen tijdens de jaarafsluiting.

Alle controleverschillen boven onze rapporteringstolerantie van € 74.500 zijn in de jaarrekening gecorrigeerd. Dit houdt in dat er geen materiële ongecorrigeerde controleverschillen zijn.

De belangrijkste gecorrigeerde controleverschillen betreffen:

- Vorming voorziening dubieuze debiteuren ad € 92.000;
- Herrubricering van de verliesvoorziening grondexploitaties ad € 539.000 van de post voorzieningen naar de post grondexploitaties (in mindering brengen op de boekwaarde van de grondexploitaties);
- Opnemen van een verloopoverzicht in de toelichting op de balans van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Daarnaast een herrubricering van de jaarrekeningpost overige vooruitontvangsten naar bovengenoemde jaarrekeningpost voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Schattingen domein bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2021 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
	controleverschil	*voorzichtig*	*evenwichtig*	*optimistisch*	*controleverschil*	
Waardering financiële vaste activa			●			We hebben de waardering van uw financiële vaste activa in detail gecontroleerd. Wij concluderen dat de inschattingen van het college ten aanzien van de kapitaalverstrekking en (gerelateerde) leningen evenwichtig tot stand zijn gekomen.
Waardering (im)materiële vaste activa			●			Aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa ligt de financiële verordening van de gemeente ten grondslag. De gehanteerde afschrijvingspercentages blijken uit de grondslagen van de jaarrekening. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn afgestemd op de economische levensduur van de (im)materiële vaste activa en daarmee aanvaardbaar. Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde uitgangspunten evenwichtig zijn.
Waardering debiteuren			●			Debiteuren zijn juist gewaardeerd in de jaarrekening. De omvang van de voorzieningen voor oninbaar geachte debiteuren is op consistente wijze bepaald, na onze controlebevinding hieromtrent.
Juistheid en volledigheid pensioenvoorzieningen wethouders			●			Gemeente Drimmelen beheert de pensioenen van haar (voormalige) wethouders in eigen beheer. Ter dekking van dit risico is een voorziening voor wethouderpensioenen (APPA) opgenomen. De gehanteerde parameters voor de berekening van deze voorziening sluiten aan bij recente actuariële uitgangspunten. Derhalve achten wij deze parameters evenwichtig.

Begrotingsrechtmatigheid is toereikend toegelicht in de jaarrekening

Begrotingsrechtmatigheid

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Overschrijdingen zijn in sommige gevallen onrechtmatig.

Op basis van de Financiële verordening informeert het college de raad door middel van voortgangsrapportages als ze verwacht dat de lasten van een programma of een prioriteit de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden, de investeringsuitgaven van een investeringskrediet het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden, of de baten van een programma of een prioriteit de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden.

Wij hebben geconstateerd dat er in de jaarrekening een voor het doel toereikende analyse is opgenomen van de budgetoverschrijdingen per programma, inclusief conclusievorming ten aanzien van de rechtmatigheid van de overschrijdingen. Tevens is een afzonderlijke analyse opgenomen van de overschrijding van de (restant)kredieten. Wij kunnen ons vinden in de conclusievorming door het college voor beide overzichten.

Voor uw analyse verwijzen wij naar hoofdstuk “Analyse begrotingsafwijkingen”.

Geen onrechtmatigheden geconstateerd ten aanzien van de controle van de Europese aanbestedingen

Net als vorig jaar hebben wij geen onrechtmatigheden geconstateerd naar aanleiding van de controlewerkzaamheden ten aanzien van de Europese aanbestedingsregels. We hebben enkel werkzaamheden verricht om vast te stellen dat de Europese aanbestedingen rechtmatig hebben plaatsgevonden. Deze werkzaamheden richten zich op de juistheid (zijn de Europese aanbestedingen rechtmatig doorlopen) en volledigheid (zijn alle opdrachten Europees, die ook aanbesteed hadden moeten worden) van de Europese aanbestedingen. We hebben geen werkzaamheden verricht ten aanzien van het voldoen aan het eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid.

De controle is gedegen voorbereid door de ambtelijke organisatie. Dit is een belangrijke constatering met het oog op de rechtmatigheidsverantwoording.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

De financiële positie is licht verbeterd

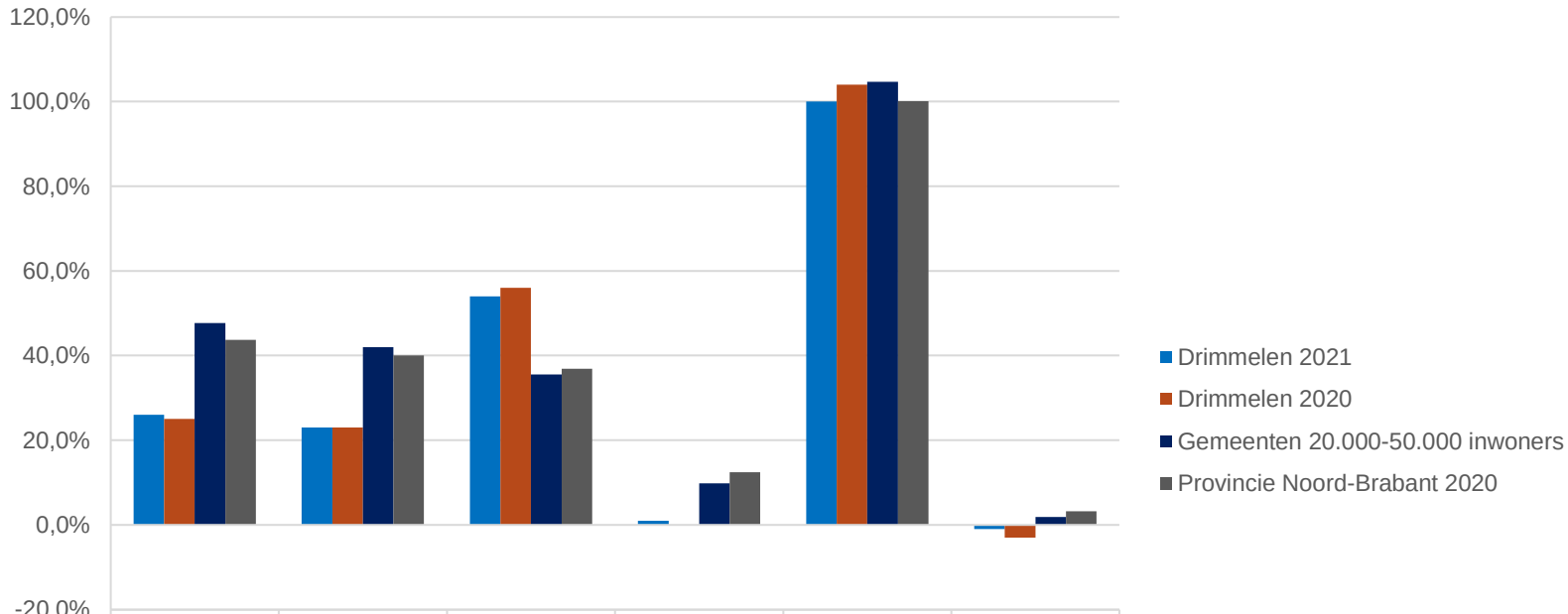
In de grafiek op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de kengetallen die verplicht in de jaarrekening van Drimmelen moeten worden opgenomen. Uit het overzicht blijkt dat de financiële positie van Drimmelen over de hele breedte is verbeterd.

De ratio's hebben wij afgezet tegen de ratio's over 2020, maar ook tegen de cijfers van gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners en de provincie Noord-Brabant (situatie 2020). Onze belangrijkste observaties ten aanzien van de ratio's zijn:

- De netto schuldquote stijgt iets, terwijl de solvabiliteit licht afneemt. Belangrijke reden voor de daling van de netto schuldquote is dat enkele geplande investeringen in 2021 geen doorgang heeft gevonden. De netto schuldquote van Drimmelen ligt lager dan het gemiddelde in Noord-Brabant en in vergelijking met gemeenten met een vergelijkbare omvang.
- In vergelijking met de andere gemeenten in Nederland en de gemeenten in de provincie Noord-Brabant is ook de solvabiliteit hoger. Ook dit is positief. Het toont immers aan dat Drimmelen voldoende eigen vermogen heeft om aan haar Financiële verplichtingen te voldoen.
- Het relatieve belang van de grondexploitaties in de totale exploitatie van de gemeente is toegenomen, zoals ook af te leiden is uit de jaarrekening. Het aandeel blijft echter beperkt met 1%. In vergelijking met andere gemeenten van vergelijkbare omvang en in Noord-Brabant is dit percentage zeer laag. Ook dit is weer positief, aangezien verondersteld wordt dat grondexploitaties extra risico's voor de gemeente meebrengen.
- De belastingcapaciteit is van 104% in 2020 gedaald naar 100%. Dit is gelijk aan het gemiddelde in de provincie. Een percentage meer dan 100% geeft aan dat er geen mogelijkheid is eventuele (structurele) tekorten in de begroting te dekken met hogere belastingtarieven. De daling is dus wederom positief.
- De structurele exploitatieruimte is net als in 2020 negatief, maar is wel verbeterd. Dit houdt in dat de structurele lasten nog niet kunnen worden gedekt door structurele baten.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

OVERZICHT KENGETALLEN

	Netto schuldquote	Netto schuldquote gecorrigeerd	Solvabiliteit	Grondexploitaties	Belastingcapaciteit	Structurele exploitatieruimte
Drimmelen 2021	26,0%	23,0%	54,0%	1,0%	100,0%	-1,0%
Drimmelen 2020	25,0%	23,0%	56,0%	0,0%	104,0%	-3,0%
Gemeenten 20.000-50.000 inwoners	47,7%	42,0%	35,5%	9,8%	104,7%	1,9%
Provincie Noord-Brabant 2020	43,7%	40,0%	36,9%	12,4%	100,1%	3,2%

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

De bezoldiging van uw topfunctionarissen (WNT) is juist en volledig verantwoord

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de WNT-verantwoording in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: https://www.topinkomens.nl

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)	
Aantal topfunctionarissen	U heeft vier topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2021 (in 2020 drie).
Aard dienstverband	Alle topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende het jaar hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in topfunctionarissen.
Betaling ontslagvergoeding	U heeft in 2021 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd.

Controleverklaring gemeente Drimmelen bevat paragraaf inzake overige aangelegenheden anticumulatiebepaling WNT

Met ingang van 2018 geldt een nieuwe WNT-regel voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatiebepaling regelt dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepaling. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Geen bevindingen in de Sisa-bijlage

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2021.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van de Nota verwachtingen accountantscontrole zwaardere rapporterings-toleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de tabel op de volgende pagina hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

Rapportering over Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)

De Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2021 schrijft voor dat de accountant de opzet, bestaan en werking van het beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik van de Tozo van een gemeente toetst en hierover rapporteert in het verslag van bevindingen over 2021. Als accountant van Gemeente Drimmelen hebben wij de opzet, bestaan en werking van het M&O-beleid Tozo van Gemeente Drimmelen gecontroleerd en vastgesteld dat er bij Gemeente Drimmelen sprake is van een toereikend M&O-beleid Tozo. Wij hebben vastgesteld dat er sprake is van een M&O-beleid, waaronder een plan van aanpak met betrekking tot de opvolging van signalen vanuit het Inlichtingenbureau.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen uw organisatie
Bijlagen

Toelichting op SiSa-bijlage 2021 (1)

Naam specifieke uitkering	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in *€ 1.000)	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A12B – Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
FIN B2 - Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
BZK C1 – Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
BZK C32 – Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
BZK C43 – Regeling reductie energiegebruik woningen	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
BZK C56 – Regeling huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
BZK C62 – Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en gedupeerden door de toeslagenaffaire.	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
OCW D8 – Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
OCW D14 – Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
EZK F9 – Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
SZW G2 – Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
SZW G3 – Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
SZW G4 - Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen uw organisatie
Bijlagen

Toelichting op SiSa-bijlage 2021 (2)

Naam specifieke uitkering	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in *€ 1.000)	Toelichting fout/onzekerheid
SZW G12 – Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
VWS H4 - Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
VWS H8 – Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
VWS H12 – Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
VWS H16 – Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Bevindingen en aanbevelingen uit onze managementletter hebben geleid tot concrete acties

Status bevindingen en aanbevelingen voorgaand jaar

In voorgaande rapportages (managementletter en accountantsverslag) hebben wij bevindingen en aanbevelingen aan u gerapporteerd. Deze bevindingen en aanbevelingen worden door u samengevat in een voortgangsrapportage, welke ieder kwartaal besproken wordt binnen het managementteam. Hierdoor houdt u als organisatie grip op de aanbevelingen van de accountant.

We constateren dat van de 10 openstaande aanbevelingen (ten tijde van het uitbrengen van het accountantsverslag 2020 waren dat er nog 19) er 2 zijn opgevolgd ten tijde van de jaareindecontrole. Met de overige 8 bent u gestart met de opvolging ervan. Wij verwijzen naar bijlage ‘Status bevindingen / aanbevelingen rapportages voorgaande jaren’ voor de gedetailleerde status van de openstaande bevindingen en aanbevelingen. In het accountantsverslag over 2020 hebben wij geconstateerd dat 8 aanbevelingen uit voorgaande jaren zijn opgevolgd. Deze hebben wij niet meer opgenomen in dit accountantsverslag.

Wij hebben de status in kaart gebracht met behulp van de controlememoranda per proces van de VIC, de bespreking hiervan met uw adviseur AO/IC en de uitgevoerde werkzaamheden tijdens de interim-controle en eindejaarscontrole 2021.

IT audit

Artikel 2:393, lid 4 BW vereist dat we een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking voor zover deze relevant is voor de jaarrekeningcontrole. Bij onze IT-audit controleren wij de betrouwbaarheid en continuïteit van de kritische applicaties (Civision Middelen) voor de jaarrekeningcontrole inclusief de relevante IT infrastructuur en databases.

Hierbij richten wij ons op de opzet en het bestaan van de algemene IT beheersmaatregelen.

Wij hebben de IT-audit pas laat kunnen afronden, aangezien de relevante documentatie van Gemeente Breda, aan wie de IT-beheersing is uitbesteed, pas laat is opgeleverd. Wij hebben ook op dit moment nog onvoldoende controle-informatie kunnen verzamelen om een goede conclusie te kunnen vormen over de kwaliteit van de IT-beheersing bij Gemeente Breda.

Wij zien dat op het gebied van informatiebeveiliging stappen zijn gezet gedurende 2021, op basis waarvan in 2022 monitoring op een volwassen wijze uitgevoerd kan gaan worden middels een PDCA (plan, do, check, act) cyclus. Op het vlak van leveranciersmanagement zijn in onze ogen verbeteringen noodzakelijk aangezien de regierol richting gemeente Breda te beperkt wordt uitgevoerd. Er worden geen service level rapportages ontvangen en ook geen assurance-rapport ontvangen in de vorm van een ISAE 3402/SOC2 type II rapport op basis waarvan de kwaliteit van dienstverlening kan worden beoordeeld. We raden derhalve sterk aan om het gesprek hierover aan te gaan met gemeente Breda dan wel zelfstandig een uitgebreide IT-audit te laten uitvoeren op de IT-beheerprocessen die uitbesteed zijn aan gemeente Breda.

In de bijlagen hebben wij een overzicht opgenomen van de openstaande bevindingen naar aanleiding van de IT-audit van 2021 en voorgaande jaren, inclusief de opvolging naar aanleiding van de uitgevoerde IT-audit.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Bent u gereed om adequaat om te gaan met cybersecurity risico's?

Algemeen

De wereld digitaliseert in een hoog tempo en mede door Corona wordt er steeds meer via digitale wegen (samen) gewerkt. Dit biedt vele kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Ook uw organisatie zal in toenemende mate steeds meer digitaliseren en daarmee een grotere afhankelijkheid krijgen van systemen en data bij de uitvoering van operationele processen en in de toenemende samenwerking met ketenpartners.

De alertheid voor verschillende vormen van cybercrime blijft daarmee onverminderd van hoog belang. De vraag of een organisatie wordt geraakt door cybercrime, verandert naar wanneer en werpt de vraag op hoe snel en adequaat hierop kan worden gereageerd? Het is een kwestie van tijd voordat een organisatie te maken krijgt met cybercrime. De voorbeelden uit de praktijk zijn bijna dagelijks in het nieuws en kennen we allemaal.

Staat cyber resilience bij u al op de agenda?

Cyber resilience (cyberweerbaarheid) hoort daarom bij elke organisatie hoog op de agenda te staan. Het moet onderdeel zijn van de strategie en het risicobeleid. Cybercrime brengt namelijk niet alleen steeds grotere financiële- en continuïteitsrisico's met zich mee, maar kan ook direct ernstige schade berokkenen indien gevoelige gegevens worden gelekt.

In 2021 zijn stappen gezet om het gebied van de inrichting van informatiebeveiliging binnen de gemeente, op basis waarvan in 2022 monitoring op een volwassen wijze uitgevoerd kan worden middels de plan, do, check, act cyclus. Het begint met bewustwording, echter het treffen van (technische) maatregelen, adequate monitoring en een snelle, geoefende respons zijn essentiële activiteiten om snel te kunnen herstellen van een aanval. Acties en maatregelen zijn dus zeer divers.

We geven u graag enkele voorbeelden ter overweging mee om rekening te houden bij de invulling van uw afwegingen en maatregelen:

- Laat u uw IT-infrastructuur ieder jaar pentesten op kwetsbaarheden met betrekking tot uw belangrijkste of meest gevoelige gegevens?
- Is geo-blocking in de firewall geconfigureerd om uw netwerk te beschermen tegen aanvallen uit risicovolle landen?
- Scoort uw mailbeveiliging een voldoende op internet.nl om het risico op phishing te verkleinen?
- Oefent uw organisatie periodiek om ingespeeld te zijn op het reageren en oplossen van een cyberincident?

Beschermen is dus belangrijk, echter incasseren, reageren en oefenen zijn net zo belangrijk. Vergroot daarom continu uw digitale weerbaarheid, dit kan ook door regelmatig een cybersecurity health check uit te voeren, waarbij u langs de lijn van 'identificeren, beschermen, monitoren, reageren en oplossen' uw risico's en maatregelen telkens vaststelt.

Gezien de uitbesteding van de hosting activiteiten aan gemeente Breda, raden wij aan om als onderdeel van leveranciersmanagement ook informatiebeveiliging als belangrijk onderwerp te adresseren en afspraken te maken over het verstrekken van een SOC 2 type II of ISAE 3402 type II rapport.

Naast de gecombineerde bevinding inzake monitoring op gebied van informatiebeveiliging en leveranciersmanagement hebben we in de bijlage (opvolging van) de overige bevindingen weergegeven.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

Onze samenwerking met de VIC is constructief, maar op aspecten kunt u deze nog effectiever maken

Onze visie ten aanzien van uw verbijzonderde interne controlefunctie is onveranderd ten opzichte van vorig jaar. Gemeente Drimmelen heeft de verbijzonderde interne controlefunctie (VIC-functie) verdeeld over twee functionarissen. Een functionaris neemt de interne controle van het Sociaal Domein (Jeugd/WMO/Participatiewet) voor haar rekening. De andere functionaris is verantwoordelijk voor de controle van de overige gemeentelijke processen.

De VIC-werkzaamheden ten aanzien van het Sociaal Domein worden zeer gedegen uitgevoerd. De basis voor de werkzaamheden zijn verankerd in een tweetal interne controleplannen (Participatiewet / WMO en Jeugd) met onderliggende werkplannen. De kwaliteit van de documentatie en dossiervorming is van een hoge kwaliteit. Uitkomsten van de verrichte interne controlewerkzaamheden worden actief met de lijnafdelingen en met ons afgestemd. Hierdoor is een hogere betrokkenheid in de samenwerking met de organisatie zichtbaar. Dit betekent dat wij voor deze processen in het kader van onze controle, verwijzend naar de BADO-notitie “Verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden”, als accountant kunnen steunen op de VIC-werkzaamheden als interne beheersingsmaatregel (variant 3 van deze BADO-notitie).

De VIC-werkzaamheden ten aanzien van de overige processen zijn gebaseerd op het interne controleplan en onderliggende werkplannen. De mate waarin we gebruik maken van deze VIC-werkzaamheden conform de BADO-notitie varieert per gecontroleerd proces. Veelal is de VIC-functie een instrument om de aanlevering van stukken aan de accountant te verbeteren (variant 1 van de BADO-notitie) of een onderdeel van het intern beheersingskader om toezicht te houden op de uitvoering van interne beheersingsmaatregelen (variant 2 van de BADO-notitie).

De volwassenheid van deze VIC-functie is nog niet voldoende om als interne beheersingsmaatregel te kunnen worden aangemerkt (variant 3 van de BADO-notitie). Net als vorig jaar merken wij op dat een en ander is terug te herleiden naar het feit dat de VIC-functie kwantitatief (en hierdoor ook kwalitatief) onderbemand is; dit ondanks acties van de organisatie om dit voor elkaar te krijgen.

De kwaliteit van de VIC-functie vormt een essentiële randvoorwaarden om als externe accountant te kunnen steunen op de door u uitgevoerde interne controlewerkzaamheden. Dit voorkomt namelijk enerzijds onnodige afstemmomenten, maar belangrijker nog, voorkomt dat wij als accountant onnodige (gegevensgerichte) steekproeven dienen te verrichten om voldoende controle-informatie te verzamelen. Bovendien is een kwalitatief goede verbijzonderde interne controlefunctie een goede opmaat naar de rechtmatigheidsverklaring.

We merken op dat we niet bij alle processen (kunnen) steunen op interne beheersingsmaatregelen dan wel de uitgevoerde verbijzonderde interne controlewerkzaamheden. Enkele processen bevatten namelijk onvoldoende zichtbare interne beheersingsmaatregelen om als accountant (en VIC-functie) op te kunnen steunen. Het gevolg hiervan is dat de aan de processen ten grondslag liggende stromen primair gegevensgericht worden gecontroleerd door de VIC-functie en de accountant. Ook kan het zo zijn dat het gewoonweg efficiënter is om bepaalde stromen gegevensgericht te controleren.

Een belangrijke stap in dit proces is het feit dat de (verbijzonderde) interne controle vanaf boekjaar 2022 is uitbesteed. Wat wij positief vinden, is dat naast het beleggen van de verbijzonderde interne controlefunctie (derde lijn), bij deze uitbesteding ook aandacht is besteed aan het doorontwikkelen van de eerste en tweede lijn.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Oordeel
Jaarverslag
Jaarrekening
WNT
SiSa
Interne beheersing
Fraude(risico)
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen

De gemeente beschikt niet over een interne frauderisicoanalyse

Tijdens onze controle hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp fraude. Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact.
- Frauderisico besproken met de concerncontroller.
- Beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico.
- Beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties.
- Controle van ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie (memoriaalboekingen).
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties.
- Controle van uitgaande betalingen.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bijzonderheden voorgekomen.

Beheersing van frauderisico's krijgt voldoende aandacht

Wij hebben naast onze eigen werkzaamheden tevens beoordeeld in hoeverre het frauderisico intern beheerst wordt. De uitkomsten zijn onderstaand opgenomen:

Aspect	Oordeel
Bewustzijn	Er is voldoende aandacht binnen de organisatie voor het risico op fraude.
Risicoanalyse	De gemeente beschikt niet over een (actuele) frauderisicoanalyse. Wij adviseren het college om een fraude-risicoanalyse op te stellen en deze jaarlijks te (laten) actualiseren.
Preventieve maatregelen	In de eerste lijn zijn in opzet over het algemeen voldoende richtlijnen en functiescheidingen aanwezig om een fraude van materieel belang te voorkomen.
Detectieve maatregelen (controle door de VIC)	Er zijn in 2021 geen specifieke controlewerkzaamheden op fraude uitgevoerd door uw VIC. Wij raden u aan om deze werkzaamheden (alsnog) op te nemen in het controleplan 2022.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact op uw organisatie
Speerpunten
Bijlagen

Invoering rechtmatigheidsverantwoording met één jaar uitgesteld

Status invoering rechtmatigheidsverantwoording

Zoals bekend is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording uitgesteld tot minimaal het verslagjaar 2022 en mogelijk zelfs later. Dit houdt in dat wij ook over het verslagjaar 2021 een oordeel zullen geven over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Voorgaand jaar hebben wij reeds vastgesteld dat binnen de Gemeente Drimmelen acties zijn ondernomen om te voldoen aan de eis van de rechtmatigheidsverantwoording. Ook dit jaar constateren wij dat de Gemeente veel inspanning heeft geleverd op weg naar de rechtmatigheidsverantwoording en dat er stappen zijn gemaakt binnen de organisatie. Voorbeelden zijn:

- Het interne controleplan (2021-2022) is herijkt;
- De risicoanalyse per relevant proces is opnieuw onder de loep genomen en aangepast, waar noodzakelijk geacht;
- De coördinatie van de VIC-werkzaamheden is beter georganiseerd. Er is sprake van een continu proces;
- De kwaliteit van de controlememoranda is verbeterd.

De organisatie krijgt hierdoor meer grip op het proces, maar er dienen nog wel belangrijke stappen gezet te worden. Zo constateren we dat de VIC-werkzaamheden niet in alle gevallen tijdig gereed zijn (voorafgaand aan onze interim-controle), dat de vastlegging op enkele punten nog verbeterd kan worden en dat de frauderisico's nog onvoldoende expliciet zijn uitgewerkt en getoetst. Voor nadere details hieromtrent verwijzen we tevens naar de bijlage van de managementletter, waarin we de opvolging van onze bevindingen en aanbevelingen uit voorgaande rapportages hebben uitgewerkt.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact op uw organisatie
Speerpunten
Bijlagen

Actuele ontwikkelingen met effect op uw organisatie

Kadernota rechtmatigheid 2022 gepubliceerd

De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden. De kadernota rechtmatigheid wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Voor de jaarrekening 2022 is hier aanleiding toe indien de voorgenomen wetswijziging, waarin het afgeven van een verklaring over de rechtmatigheid bij decentrale overheden wordt geregeld, tijdig wordt afgerond. Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant. De Kadernota rechtmatigheid 2022 gaat dan ook gelden vanaf begrotingsjaar 2022 indien bovengenoemde wetswijziging tijdig wordt afgerond.

Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021

Ook voor jaarrekening 2021 is er voor de Commissie BBV aanleiding geweest om de Kadernota rechtmatigheid te actualiseren, omdat een aantal onderdelen uit de Kadernota rechtmatigheid 2022 los staan van de voorgenomen wetswijziging per 2022. De commissie heeft besloten dat deze onderdelen als addendum op de kadernota rechtmatigheid 2018 worden gepubliceerd.

Notitie paragraaf Bedrijfsvoering gepubliceerd

De paragraaf bedrijfsvoering is sinds de introductie van het Besluit begroting en verantwoording in 2004 een verplichte paragraaf in de begroting en het jaarverslag. In deze paragraaf moet ‘ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering’ worden gegeven. Deze formulering geeft veel ruimte om gemeente-specifiek invulling te geven aan deze paragraaf. Het bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een Notitie paragraaf bedrijfsvoering op te stellen.

In de notitie gaat de commissie BBV in op de eisen die gesteld worden aan de paragraaf bedrijfsvoering. Ook doet ze een aantal aanbevelingen en stellige uitspraken om deze paragraaf verder te optimaliseren. De stellige uitspraken die in de nieuwe notitie staan zijn:

1) In de paragraaf bedrijfsvoering wordt, op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheids-verantwoording;

2) In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie het onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

3) Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de bepalingen in de Wet Fido en bijhorende regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Notitie paragraaf bedrijfsvoering gaat in per 2022, waarbij de commissie wel aantekent dat de stellige uitspraken en aanbevelingen die geen directe relatie hebben met het invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording ook eerder toegepast mogen worden.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Onze onafhankelijkheid

Update over onze communicatie met u

Als Qconcepts vinden wij het van belang u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Planning	Management-letter	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van Qconcepts	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●		●

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Opvolging bevindingen voorgaande jaren

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Conform onze beroeps- en gedragsregels dient een accountant bij de uitvoering van zijn werkzaamheden onafhankelijk te zijn van zijn cliënt. Deze regels hebben zowel betrekking op de soort dienstverlening als de persoon die de dienstverlening uitvoert. De regels zijn daarnaast afhankelijk van de omvang en de soort klant. Qconcepts heeft deze regels ook geïncorporeerd in haar beleid en bedrijfsvoering.

Wij hebben gedurende het jaar geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd en bevestigen dat we deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageleefd.

Onze urenbesteding wordt beïnvloed door enkele aanvullende werkzaamheden

Op het tijdstip van het schrijven van dit accountantsverslag hebben wij inmiddels 310 uur besteed aan de jaarrekeningcontrole 2021 van Gemeente Drimmelen. Met de nog te verwachten uren in het kader van de controle van het Sociaal Domein, verwachten wij de begrote 320 uur te overschrijden. De belangrijkste reden hiervoor betreft de tijdsbesteding ten aanzien van de veelheid aan aanvullende SiSa-regeling in 2021. De overige controlewerkzaamheden ronden wij naar verwachting binnen budget af. Dit is naar onze mening het gevolg van de goede afspraken en samenwerking tussen de teams van Gemeente Drimmelen en Qconcepts.

	Gepland	Gerealiseerd
Partner	100	PM
Manager	120	PM
Senior Professional	100	PM
Totale uren	**320**	**PM**

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Opvolging bevindingen voorgaande jaren

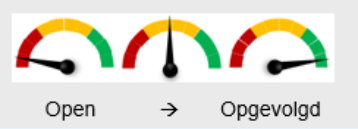

Status bevindingen / aanbevelingen rapportages voorgaande jaren

Aspect	Bevinding en opvolging
Formaliseren processen rechten applicaties 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Het proces rondom het toekennen, wijzigen en intrekken van applicaties is geformaliseerd middels het opstellen van een werkbeschrijving en de registratie van aanvragen. Er worden geen aanvragen buiten het ticketregistratiesysteem om geregistreerd en de goedkeuring van de manager wordt altijd vastgelegd. **Opvolging** Wij hebben vastgesteld dat een werkbeschrijving beschikbaar is en aanvragen en uitvoering inzake gebruikersbeheer middels tickets in Planon worden geregistreerd. Wij hebben echter niet kunnen vaststellen dat goedkeuring vanuit de manager wordt vastgelegd. De bevinding is derhalve gedeeltelijk opgevolgd.
Vastlegging van rechten in systeem 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Structurele vastlegging van rechten waarbij aanvragen om rechten te herleiden zijn naar de aanvrager van de autorisatie. **Opvolging** Wij hebben niet kunnen vaststellen in hoeverre het beoordelen en goedkeuren van rechten onderdeel is van het proces inzake gebruikersbeheer (bij nieuwe medewerkers of functiewijzigingen) gezien de vastlegging ontbreekt. Daarnaast hebben wij niet kunnen vaststellen in hoeverre beoordeling van rechten onderdeel is van periodieke reviews.

Aspect	Bevinding en opvolging
Optimaliseren interne beheersing NB: dit betreft een samen-voeging van 4 resterende aanbevelingen (2, 3, 7 en 8) uit ons accountants-verslag 2019.	**Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 en eerder** Continu optimaliseren van interne beheersing met als referentie in control statement commissie Depla en met meer inzet van IT-gerichte controles. **Opvolging** Het hebben van een kwantitatief en kwalitatief goede VIC-functie blijft een randvoorwaarde voor de verbetering van de interne beheersing met oog op rechtmatigheidsverantwoording. Hierover hebben wij reeds in onze managementletter gerapporteerd. Een belangrijke stap in dit proces is het feit dat de (verbijzonderde) interne controle vanaf boekjaar 2022 is uitbesteed. Wat wij positief vinden, is dat naast het beleggen van de verbijzonderde interne controlefunctie (derde lijn), bij deze uitbesteding ook aandacht is besteed aan het doorontwikkelen van de eerste en tweede lijn.
Fraude risicoanalyse 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Gemeente Drimmelen heeft nog geen frauderisicoanalyse opgesteld. Oorzaak hiervan is de nog beperkte capaciteit voor de interne controle. **Opvolging** Status is vooralsnog onveranderd. Focus van beide VIC-medewerkers ligt primair op het inbedden van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf (oefen)jaar 2021. Daarna zal een opzet van de frauderisicoanalyse worden gemaakt. Binnen het Sociaal Domein is overigens sprake van een M&O-beleid dat ook zichtbaar wordt getoetst.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Opvolging bevindingen voorgaande jaren

Status bevindingen / aanbevelingen rapportages voorgaande jaren

Aspect	Bevinding en opvolging
Contracten-register 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Aanleggen centraal contractregister voor totaaloverzicht lopende contracten. **Opvolging** De tool Corsa-contract is beschikbaar. Er wordt nog te bescheiden invulling gegeven aan het gebruik van Corsa-contract. Zowel ten aanzien van het vullen met contracten als het onderhouden daarvan. Gemeente Drimmelen werkt op dit vlak samen met Inkoopbureau West-Brabant.
Inzicht IT-processen 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Verkrijgen van zicht op de achterdeur binnen ICT-processen zoals back-up en recovery waarmee wordt voorkomen dat aan de achterkant alsnog ongeautoriseerde handelingen of mutaties plaats vinden. **Opvolging** Wij hebben slechts gedeeltelijk inzicht verkregen in de uitvoer van beheerprocessen middels onderbouwende documentatie. De bevinding inzake het strakker inrichten van de regierol middels periodieke beoordeling van service level rapporten en/of een assurance-rapport (SOC2/ISAE 3402 type 2) is echter nog relevant. Daarnaast hebben wij begrepen dat gemeente Breda niet beschikt over een IT continuïteits- of calamiteiten plan op basis waarvan het risico verhoogd wordt dat indien een calamiteit zich voordoet met impact op de beschikbaarheid van de IT omgeving het proces om de IT omgeving weer volledig werkbaar te maken niet effectief en/of efficiënt wordt uitgevoerd.

Aspect	Bevinding en opvolging
Het opstellen van een strategisch IT-beleid 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Het op- en vaststellen van een strategisch (meerjaren) IT-beleid. **Opvolging** Nagedacht wordt over de inhoud van een vast te stellen Cloud-strategie. Hierbij wordt het tempo van gemeente Breda gevolgd, aangezien IT is uitbesteed aan Breda. Opvolging is nog steeds onderhanden.
Verankeren van BBV-notities in de Financiële Verordening en het normenkader 	**Bevinding/aanbeveling ML/ACV 2020 en eerder** Het verankeren van BBV-notities in de Financiële Verordening en het normenkader. **Opvolging** De Financiële Verordening is medio 2021 geactualiseerd met aandacht voor het verankeren van BBV-notities. De verordening is nog niet vastgesteld door de raad. De VNG heeft aangegeven een nieuw model voor een financiële verordening te zullen publiceren. Dit naar aanleiding van de aanstaande rechtmatigheidsverantwoording door het college. Wij hebben begrepen dat Gemeente Drimmelen dit model zal betrekken bij de actualisering van de financiële verordening.

Belangrijkste boodschappen
Oordeel bij de jaarrekening
Ontwikkelingen voor uw organisatie
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Opvolging bevindingen voorgaande jaren

Status bevindingen / aanbevelingen rapportages voorgaande jaren

Aspect	Bevinding en opvolging
Tarieven-controle 	**Bevinding ML 2021** Wij merken op dat de VIC-werkzaamheden voor de tarievencontrole van omgevingsvergunningen en secretarieleges toeziet op het controleren van de juistheid van de in de administratie ingevoerde tarieven. Deze ingevoerde tarieven zijn niet reeds op een eerder moment door een functionaris van de vakafdeling gecontroleerd. Hierdoor loopt gemeente Drimmelen het risico dat foutief ingevoerde tarieven pas laat in het jaar worden ontdekt. Wij verzoeken u om de ingevoerde tarieven door een functionaris van de vakafdeling te laten controleren en dat de VIC tijdens het jaar deze uitgevoerde controle toetst. **Opvolging** Wij zullen de opvolging van deze aanbeveling toetsen tijdens de interim-controle 2022.
Subsidie-verstrekkingen 	**Bevinding ML 2021** Wij merken op dat de VIC werkzaamheden ten aanzien van het proces subsidieverstrekkingen nog niet hebben plaatsgevonden. Wij verzoeken de VIC om haar werkzaamheden op het subsidieproces voorafgaand aan de pre-final te hebben afgerond. **Opvolging** Wij hebben vastgesteld dat deze bevinding voorafgaande aan onze jaarrekeningcontrole is afgerond.

Qconcepts

Reitscheweg 45
5232 BX ‘s-Hertogenbosch
t +31 (0)73 - 61 32 510
e info@qconcepts.nl
i qconcepts.nl